

2030 AGENDARI BURUZKO HEZKUNTZA-MATERIALA
IRAKASLEENTZAKO GIDA DIDAKTIKOA

ZER IZAN ZEN ETORKIZUNAZ

Lau denboraldiko eta hiru minu-
tuko 17 kapituluko telesail bat

Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusia
Lehendakaritza – Eusko Jaurlaritza
2024ko otsaila

Agenda 2030
Euskadiren konpromisoa

Euskadi, auzolana, bien común

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

AURKEZPENA

2021eko ekainaren 29an, Eusko Jaurlaritzak “2030 Agendaren Lehenetasunen Euskal Programa” onartu zuen, Eusko Jaurlaritzaren 2021-2024 aldirako jarduera-plana, Garapen Jasangarrirako Helburuei dagokienez. Aztertutako beste faktore batzuen artean, haren diagnostikoak egiaztatu zuen 2030 Agenda zer den eta zer esan nahi duen ez zekiela gizarteak. Horrexegatik, plan horren lau erronka handietako bat dibulgazio sozialean zentratu zen.

Lehenetasun horri heltzeko, bost ardatz aurreikusi ziren. Horietako bat hezkuntza-esparrura eramateko tresna didaktikoak garatzeari buruzkoa. Jarduera-ildo horren helburua izan zen hezkuntza-baliabideak indartzea, giza garapen jasangarriari eta Euskadi 2030 Agenda Kontratu Sozialaren printzipioei eta balioei buruzko irakaskuntza-ikaskuntza prozesuak sustatzeko.

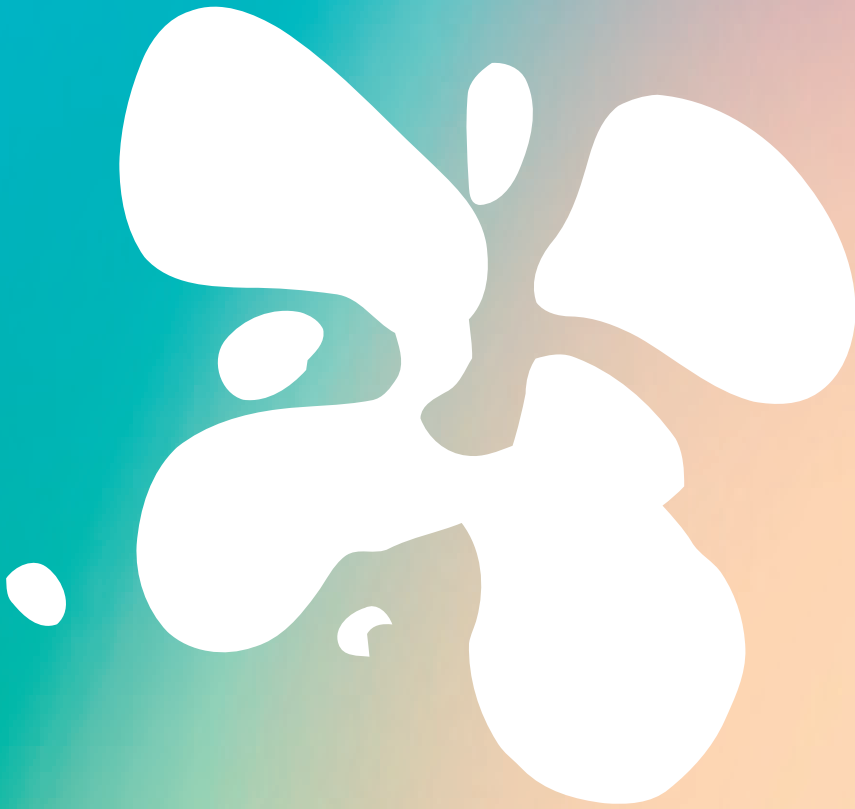
2022an eta 2023an, Eusko Jaurlaritzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren taldea gida didaktiko honekin batera doan hezkuntza-materiala lantzen aritu da. “Zer izan zen etorkizunaz” izenburua darama.

Hezkuntza-material hori lau denboraldiko eta 17 kapitulutako telesail gisa aurkezten da, eta 2030 Agendaren eta Garapen Jasangarrirako 17 Helburuetako bakoitzaren edukia jorratzen dute.

Hasiera batean, eta modu esperimentalean, Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzan aplikatzeko bideratuta dago, baina gainerako hezkuntza-ziklo eta -eremuetara zabaltzeari begira. 2024an, pilotaje bat egitea aurreikusten da.

Dokumentu hau irakasleentzako gida didaktikoa da. Honen helburua da irizpide eta orientabide errazak eskaintzea telebistako serie hau hezkuntzan erabiltzeko. Bi zati eta eranskin bat ditu. “Lehen zatia. Hezkuntza-material honen deskribapena” atalean bost puntu daude: abiapuntuak, estetika eta hizkuntza-kodeak, seriearen egitura, helburuak eta hezkuntza-curriculumean txertatzea.

“Bigarren zatia. Ikasgelarako lan-proposamena” bi puntutan banatzen da: iradokizun orokorrak eta kapitulu bakoitzeko iradokizunak. Eranskinean, 2030 Agendaren Garapen Jasangarrirako Helburuen sarrera labur bat eskaintzen zaie irakasleei.

LEHEN ZATIA

HEZKUNTZA-MATERIAL
HONEN DESKRIBAPENA

1. ABIAPUNTUAK

·"Zer izan zen etorkizunaz" hiru minutuko 17 kapituluko telesail bat da, hizkuntza informaleko kodeen bidez 2030 Agendari buruz aritzen dena. 4 kapituluko 4 denboralditan eta amaierako kapitulu batek osatzen dute. Euskaraz aurkezten da, gaztelaniazko bertsioa du eta ingelesezko hirugarren bertsioa aurreikusten da.

·Materialak, hasiera batean DBHn erabiltzeko pentsatuta dagoenak, kapitulu bakoitzean gogoeta egiteko dinamika bat planteatzen du. 2030 Agendak esan nahi duena singularreko eta pluraleko lehen pertsonan bateratzea bilatzen du, ikuslearen inplikazioa bilatuz.

·Seriea Youtuben dago eskuragarri. Denboraldi bakoitzarekin eta amaierako kapituluarekin *traola* bat egongo litzateke lotuta. Bigarren hezkuntzaren kasuan, bideo horiek TikTok sare sozialaren bidez lantzeko daitezke. Beste ziklo batzuetan beste sare edo interakzio-baliabide batzuk erabil litezke.

·2030 Agenda eta Garapen Jasangarrirako 17 Helburuak erreferentziatzat hartuta, kapitulu bakoitzak oraina eta etorkizuna hobetzeko ideiak *PENTSATZERA (barrurantz)*, *PROPOSATZERA (kanporantz)* eta *LANTZERA (taldean)* gonbidatzen du.

·Pentsatzeko (*barrurantz*)

-Ikus-entzunezko materialarekin batera, ikasleek 17 eguneko Eguneroko pertsonala izango dute. Dietario horretan, bere oharrak, hausnarketak, iradokizunak edo konpromisoak idaztera gonbidatuko da ikaslea, kapitulu bakoitza ikusi ondoren.

·Proposatzeko (*kanporantz*)

-Ikasleek kapitulu bakoitzari dagokion traolan txerta ditzakete beren proposamenak, iritziak edo ideiak. Horrela, ikastetxe guztien iradokizunek hausnarketarako eta interpelaziorako espazio bat partekatuko dute.

·Lan egiteko (*taldean*).

-Kapitulu bakoitza aukera bat da eztabaida edo dinamika bat garatzeko, ideiak, hausnarketak edo ondorioak partekatzeko aukera emango duena. Seriea amaitzeko, nahitaez taldean egin behar den proposamen zehatz bat lantzeko gonbita egiten da.

·Dinamizazioa

-Ikus-entzunezko materialarekin batera Irakasleentzako Gida Didaktiko hau dago. Tresna horretaz gain, irakasleen eskura jarri dira "Zer izan zen etorkizunaz" seriea aurkezteko jardunaldiak eta Garapen Jasangarrirako Helburuei buruzko prestakuntza-saioak.

-Hezkuntza-material hori eskola-programazioan txertatzeari dagokionez, bi formaturen artean aukeratzea iradokitzen da:

·17 jardunaldi desberdinetan lan egitea, gutxienez lehen 16 kapituluei ordu laurden bat eskainiz (3 minutu ikusteko eta 12 minutu hausnartzeko); azken kapituluak gutxienez 45 minutu beharko litzuzke.

·jarduera hau ordubeteko bost saiotan garatzea: lehenengo laurak denboraldi bakoitzeko lau kapituluekin lantzeko, eta azkena amaierako kapitulua lantzeko.

2. “ZER IZAN ZEN ETORKIZUNAZ” SERIEAREN ESTETIKA ETA HIZKUNTZA-KODEAK

·Mezua ikasleengandik hurbilago egon dadin, seriea Youtuber kanal baten antzeko agertoki eta estetika batean garatzen da. Irudiak proiektzio dinamikoa, modernoa eta gaztea bilatzen du.

·Neska batek, Andreak, eta mutil batek, Txarlyk, ikus-entzunezko seriearen protagonismoa partekatzen dute. Seriearen gidari gisa jarduten dute, kapitulu bakoitzaren edukia aurkezten dute eta haien hizkuntza-kodeak Youtuberrek erabiltzen dituztenen antzekoak dira.

·Andreak eta Txarlyk Youtuber estetika duten “gortinatxoak” erabiltzen dituzte kapituluaren izenburua sartzeko. Horietako bakoitzean, beren iruzkinak eta behaketak benetako irudiekin tartekatzen dituzte, deskribapena dinamizatu eta emozioak sortzen dituztenak.

·Youtuber bikotearen irudiari buruzko kartel fisiko, errotulu eta grafiko gaininprimatuak ere erabiltzen dira, datu edo hitz garrantzitsuak nabarmenduz, errazago, bisualago eta dinamikago uler daitezen.

·Hizkera arrunta eta zuzena da, eta, aldi berean, serioa eta zorrotza. Gazteekin hobeto konektatzen duten modu informalak bilatu dira, baina kode amore-emaileak, paternalistak edo konbentzionalki “gazteak” saihestuz.

·Musika identifikatzaile berak irekitzeko eta ixteko balio du. Alai-triste-komikoak diren sintonia batzuek bideoen garapena laguntzen dute, kapitulu bakoitzeko une garrantzitsuetan musika birak eta aldaketak eginez.

·Mafalda lagun bat da serie osoan. Etengabe agertzen da kartel batean, Youtuber bikoteak esku hartzen duen agertokian. Gainera, kapitulu bakoitzean Mafaldaren “tira” bat azaltzen da, bertan lantzen den edukiarekin lotura zuzena duena.

·Gaur egun gazteentzat pertsonaia ezaguna ez bada ere, “nor izan zen” eta “zer esan zuen” ikertzea baliabide pedagogiko ona da “Zer izan zen etorkizunaz” hausnartzeko. 2024ko irailaren 29an, 60 urte beteko dira lehen “tira” argitaratu zenetik.

·Kapitulu bakoitzaren amaieran, Youtuberrek TikTok kanalean parte hartzera gonbidatuko dituzte ikasleak, beren iritzia emanaz, eta lehen saioan emango zaien seriearen egunerokoan idatziko dituzte iruzkinak.

3. “ZER IZAN ZEN ETORKIZUNAZ” SERIEAREN EGITURA

·LEHEN DENBORALDIA:

IZENBURUA: “IZAN AL DAITEKE ITXAROPENIK?”

TRAOLA: #2030itxaropena

- I. kapitulua. Biharko egunik ez balego bezala.
- II. kapitulua. Harrokeria gutxiago.
- III. kapitulua. Pentsatzen dut; beraz, banaiz.
- IV. kapitulua. Ahal izan edo ezin.

·BIGARREN DENBORALDIA:

IZENBURUA: “BA AL DAGO AUKERARIK?”

TRAOLA: #2030aukera

- V. kapitulua. Erreferentzia bat.
- VI. kapitulua. Hitz bat.
- VII. kapitulua. Beste hitz bat.
- VIII. kapitulua. Ikusi edo ez ikusi.

·HIRUGARREN DENBORALDIA:

IZENBURUA: “KIKI TO KIKAI” (危機と機会: ARRISKUA ETA AUKERA)

TRAOLA: #2030premiaetaaukera

- IX. kapitulua. Neurtzen ez dena ezin da hobetu.
- X. kapitulua. “Igorlea” eta “hartzailea”.
- XI. kapitulua. Kolpea aldabarekin.
- XII. kapitulua. Bai edo ez.

·LAUGARREN DENBORALDIA:

IZENBURUA: “IBILTARI, EZ DAGO BIDERIK...”

TRAOLA: #2030jasangarritasunaetaelkartasuna

- XIII. kapitulua. Agortzen dena.
- XIV. kapitulua. Estimatzen ez dena.
- XV. kapitulua. Galdetzen ez dena.
- XVI. kapitulua. Izan edo ez izan.

·AMAIERA:

IZENBURUA: “17. HELBURUA”

TRAOLA: #2030konpromisoa

- XVII. kapitulua. Auzolana.

4. HELBURUAK

Itxaropenik altuena eta asmo apalena, hezkuntza-material honen espiritua laburbiltzen duen esaldia da. Itxaropenik handiena lan honek mundu hobe bat egiteko hondar aleak jartzen lagunduko duela espero izatean datza. Helburu apalena material honek berarekin lan egiten duenari zer eta nola egin dezakeen ulertzeko tresnak eskaintzea da.

17 kapitulutan ikus-entzunezko materiala ordubetik behera ikusteak eta, oro har, bost orduko dedikazioa izan dezakeen lan batek ez du neurritz kanpoko hezkuntza-itxaropenik proiektatu behar. Seriearen ikuslearen kezka- eta interes-hazia utzi nahi du. Beste hitz batzuekin esanda, hobetzeko baldintzak sortzea.

“Zer izan zen etorkizunaz” seriearen helburuak erreialismo- eta itxaropen-espíritu horretan txertatzen dira, eta, horregatik, bi puntutan zentratzen dira:

- **Ezagutza.** Ikasleengan ezagutza eta kontzientzia handiagoa lortzea 2030 Agendaren eta Garapen Jasangarrirako Helburuen esanahiari, garrantziari eta izaera praktikoari buruz.

- **Gogoeta.** Honako esperientziak sustatzea: (1) nor bere buruarekin gogoeta pertsonala, (2) beste pertsona batzuekin elkarriketa eta elkar ulertzea, eta (3) desberdin pentsatu dezaketenekin proiektu partekatuak..

5. PROPOSAMEN HAU OINARRIZKO HEZKUNTZAREN CURRICULUMAREN ESPARRUAN TXERTATZEA

“Zer izan zen etorkizunaz” oinarrizko erreferentziat hartzen du gaitasunetan oinarritutako hezkuntza, eta, zehazkiago, bere garaian UNESCOren Nazioarteko Batzordeak, Jacques Delors buru zuela, XXI. menderako hezkuntzari buruz ezarritako erreferentzia. Material didaktiko honen helburuek bat egiten dute bere funtsezko muinean hezkuntzarako dituen lau zutabeetako bakoitzarekin:

- Ezagutzen ikastea: informaziorako sarbidea ez ezik, jakin-mina, gogobetetzea eta etengabe eza-gutzeko nahia ere sustatu behar dira.

- Egiten ikastea: ikaskuntza espezifikotik harago, komeni da egoera berriei aurre egiteko eta talde-lana errazteko gaitasunak eskuratzea.

- Izaten ikastea: gizartearen aurrerapena pertsona bakoitzaren sormenaren eta ekimen- eta berrikuntza-gaitasunaren mende dago.

- Elkarrekin bizitzen ikastea: besteen, beren historiaren, tradizioen eta espiritualtasunaren ezagutza garatzea, gero eta kulturartekoagoak eta lehiakorragoak diren gizarteetan.

Logikoa denez, hezkuntza-lanaren proposamen hori hezkuntza-curriculumaren gaitasunen garapenean ulertu behar da. 2023an onartutako Oinarrizko Hezkuntzaren Curriculumaren Dekretuetan eta, zehazki, uztailaren 31ko 77/2023 Dekretu bateginaren III. eranskinean, 2030 Agenda eta Garapen Jasangarrirako Helburuak berariaz jasota daude Derrigorrezko Bigarren Hezkuntzako ikasgai haue-tarako erreferentzia gisa:

Atzerriko lehen hizkuntza

(...) eguneroko gaiak jorratuko dira, garrantzi pertsonalekoak edo ikasleen esperientziatik hurbil dauden interes publikokoak, bai eta Garapen Jasangarrirako Helburuekin lotutako gaiak ere. (...)

Balio zibikoetan eta etikoetan hezte

(...) ingurunearen errespetuarekin eta zaintzarekin konprometitutako jarrera erakusteak berekin dakar ikasleen artean eguneroko ekintzak edo eraldaketa ekosoziala proposatzeko eta gauzatzeko ohiturak garatzea, NBEk zehaztutako Garapen Jasangarriko Helburuak lortzen laguntzeko. (...)

Biologia eta Geologia eta Natur Zientziak

(...) funtsezkoa da ikasleek beren gorputzaren funtzionamendua ezagutzea eta ulertzea, ebidentzia zientifikoen argitan, garapen jasangarria gizartearen ongizatearen, osasunaren eta aurrerapen ekonomikoaren helburu urgentea eta sinonimoa dela, 2030 Agendaren Garapen Jasangarriko 17 Helburuetan jaso. (...)

Fisika eta Kimika

(...) gaitasunak garatzen laguntzen du, eta, bereziki, STEM gaitasuna garatzen; horretarako, zientziaren berezko metodologiak erabiltzea proposatzen du, diziplinarteko lankidetzaren bitartez landuak, egungo munduaren erronkekin eta Garapen Jasangarriko Helburuekin konprometitutako ikasleak prestatzera bideratuak, irakasgaiari ikuspegi eraikitzailea, berdintasunezkoa, kritikoa eta ekintzailea emango diotenak, izaera holistikoa eta konpetentziazkoa emateaz gain. (...)

Geografia eta Historia

(...) iraganeko edo orainaldiko edozein gaik garrantzia hartzen du, errealitatea ulertzen eta egungo erronken aurrean proposamenak eta alternatibak baloratzen laguntzen baitu, Garapen Jasangarriko Helburuak lortzea barne. (...)

Musika

(...) Nazio Batuen Garapen Jasangarriko 2030 Agendaren postulatuekin bat etorritik, bizi-estilo jasangarriak, giza eskubideak, genero-berdintasuna, etengabeko ikaskuntza, bakearen eta indarkeriarik ezaren kultura sustatzea, munduko herritartasuna eta kultura-aniztasunaren balorazioa sustatzen ditu. (...)

Ekonomia eta ekintzaitza

(...) ideiak eta konponbideak asmatzeko eta diseinatzeko prozesuan (aplikazio informatikoen garapena barne), kontuan hartu behar dira Garapen Jasangarriko Helburuak, eta printzipio etikoetan oinarrituta jardun behar da, genero-ikuspegia kontuan hartuta. (...)

Lanbide-jarduerari aplikatutako zientziak

(...) ikasleek teknologiaren eta zientziaren aurrerapenen jakitun izan behar dute ingurumenaren alde eta Garapen Jasangarriko Helburuak lortzeko bidean, ingurumen-inpaktuak murrizteko estrategiak proposatuz, hondakinak minimizatzeke eta birziklatzeko konponbideak proposatuz eta ingurune hurbi- lenaren kontserbazioan aktiboki parte hartuz. (...)

Pentsamendu autonomoa eta kritikoa garatzea

(...) herritartasun aktiboa bultzatzen du eta Garapen Jasangarriko Helburuen garapena sustatzen du, besteak beste, etengabeko ikaskuntza. (...)

Teknologia

(...) ingurumenaren mesederako aurrezpen energetikoa baloratzeari eta teknologia berriek Garapen Jasangarriko Helburuak lortzeko egiten duten ekarpenari buruzko jarrerazko alderdiak jorratzen dira. (...)

Erreferentzia multzo horretatik ondoriozta daiteke 2030 Agendari eta GJHei buruz serie honekin egin dako hezkuntza-lanak erabateko zentzua duela aipatutako edozein gaitan, baita zeharka garatu nahi den edozein hezkuntza-jardueratan ere.

BIGARREN ZATIA

IKASGELARAKO LAN-PROPOSAMENA

6. IRADOKIZUN OROKORRAK

“Zer izan zen etorkizunaz” serieak 17 kapitulu ditu, gutxi gorabehera hiru minutukoak. Puntu honen iradokizun orokorrek eta hurrengo puntuaren kapitulukako iradokizunek bi gako hartzen dituzte kontuan: denbora erabilgarria eta materialaren helburuak.

·Logikoa denez, denbora mugagabea izango bagenu, kapitulu bakoitzak ordubete beharko luke. Denbora erabilgarria mugatua izango dela jakinda, planteatzen den proposamena, gutxi gorabehera, 15 minutu eskaini ahal izango zaie lehen 16 kapituluei eta 45 minutu azkenari. Hau da, 5 ordu inguru.

·Helburuak mugatuak dira: 2030 Agendari buruzko ezagutza handiago erraztea; eta hausnarketa, elkarrizketako eta lan partekatuko mikroesperientziak sustatzea.

Oinarri horien gainean, kapituluak ikustera eta horien edukiari buruz hausnartzera bideratutako denborak jarraibide komun batzuk garatuko ditu kapitulu guztietan.

•Kapitulu bakoitzaren hasieran

-Egiten ari garen lana labur-labur gogoraraztea.

—2030 Agendari buruzko “Zer izan zen etorkizunaz” izenburu daraman 17 kapituluko seriea ikusten ari gara. 3 minutu inguruko 17 kapitulu dira, lau denboralditan banatuta. Kapitulu bakoitza ikusi ondoren, ikusi dugunari buruz hausnartzeko eta hitz egiteko ordu laurdena baino pixka bat gutxiago emango dugu.

•Kapitulu bakoitzeko lana

-Hasierako aurkezpena egin ondoren, dagokion kapitulua ikusiko dugu.

-Jarraian, 8-10 minutu eskainiko dizkiogu hausnarketa pertsonalari eta elkarrizketari, talde txikietan edo handietan, eta, horretarako, hainbat formatu erabiliko ditugu. Hurrengo puntuari, kapitulu bakoitzari egokitutako aukera desberdinak iradokitzen dira.

-Azken 2 edo 3 minutuak erreserbatuko ditugu ikasleek apunteak egin ditzaten eguneroko pertsonalean.

•Kapitulu bakoitzaren amaieran

-Hurrengo kapitulua iragarriko diegu, eta dagokion traolarekin beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela gogoraraziko diegu.

•Gomendio orokorrak

·17 kapituluak ikusteko denboran gehiegi ez luzatzea gomendatzen da, eta, alderantziz, ahal den gutzia kontzentratzea. Hilabete bat erreferentzia ona izango litzateke.

·Kapitulu bakoitzean sortzen diren gaietatik abiatuta, jarduerak edo lan osagarriak proposa daitezke, hala nola Interneten edo prentsan gaiak bilatzea, jorratutakoarekin zerikusia izan dezaketen lekuetara bisitak egitea, gai horiei buruz dakiten pertsonekin elkarrizketak egitea edo Mafaldari buruzko “ikerketak” egitea, adibidez.

7. IRADOKIZUNAK, KAPITULUKA

LEHEN DENBORALDIA: “IZAN AL DAITEKE ITXAROPENIK?”

I. kapitulua. BIHARKO EGUNIK EZ BALEGO BEZALA. Iradokizunak

•Atarikoak

·Lehen kapitulu honetan, jarduerari buruzko sarrera bat egingo da. 2030 Agendari eta Garapen Jasangarrirako Helburuei buruzko “Zer izan zen etorkizunaz” izeneko seriea da. Hiru minutu inguruko 17 kapitulu dira lau denboralditan banatuta. Kapitulu bakoitza ikusi ondoren, ikusi dugunari buruz hausnartzeko eta hitz egiteko ordu laurdena baino pixka bat gutxiago emango dugu. Has gaitezen.

•Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Elkarrizketa irekia talde handian, gaiari buruzko lehen sarrera gisa.

•Solosaldua dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Ezaguna egiten al zaizue? Entzun al duzue ezer 2030 Agendari buruz? Pentsatu al duzue inoiz horri buruz? Zer uste duzue?

·Mafalda aurkeztu. Komiki pertsonaia ospetsu bat, duela 60 urtekoa, gure aitona-amonentzat oso ezaguna izan zena. Serie osoan lagunduko digu. Gaur ikusi dugun Mafaldako “tiran”: nor uste duzue dela lodi pikaroa?

•Egin daitezkeen azpimarrak

·Zer iritzi dugu seriearen izenburuari buruz? Zer esan nahi du “Zer izan zen etorkizunaz” horrek?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

II. kapitulua. HARROKERIA GUTXIAGO. Iradokizunak

•Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Solosaldua 4-6 kideko talde txikietan.

•Solosaldua dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Lehenik eta behin, galdera orokor bat planteatuko dugu: beldurrik ematen al digu etorkizunak?

·Ondoren, guztiek bi galderari erantzuten saiatzea iradokiko dugu: Zer da etorkizunaz gehien kezkatzen gaituena? Zerk ematen digu itxaropena?

•Egin daitezkeen azpimarrak

·“Kaltebera” hitza azpimarra dezakegu: zer esan nahi du?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

III. kapitulua. PENTSATZEN DUT; BERAZ, BANAIZ. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Solosaldea 4-6 kideko talde txikietan.

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Zer iritzi dugu erakundeez? Zerbaitetarako balio al dute? Zer begiekin begiratzen diegu?

·Zer harreman du gure eskolak, gure osasun-zentroak edo gure auzoen garbitasunak erakundee-kin edo politikarekin?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·"Autokritika" hitza azpimarra dezakegu: zer esan nahi du? Positiboa al da? Autokritikarik egiten al dugu?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

IV. kapitulua. AHAL IZAN EDO EZIN. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Banakako lana iradokitzen dugu. (Post-it eta horma edo panel bat beharko ditugu, itsatsi ahal izateko)

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Zer egingo zenuke boterea zure esku egongo balitz? Mundua hobetzeko hiru ideia idaztea proposatuko dugu hiru post-it hartuta, ondoren horiek panel berean itsasteko.

·Amaitzeko, denek post-it guztiak irakurriko dituzte.

·Egin daitezkeen azpimarrak

·Ideia guztiak ikusi ondoren, erraza edo zaila al da ados jartzea? Norbaitek arrazoi osoa izan dezake?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

BIGARREN DENBORALDIA: “BA AL DAGO AUKERARIK?”

V. kapitulua. ERREFERENTZIA BAT. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Lehenik eta behin, lan pertsonal bat, gero talde txikietan partekatzeko.

·Solosaldua dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Kapituluan ikusitakoaren arabera, hautatu bakoitzak garrantzitsuagoa edo lehentasunezkoagoa iruditzen zaizuen GJH bat.

·Ondoren, talde txikietan, saiatu guztion artean Garapen Jasangarrirako Helburu garrantzitsuena-tako hiru aukeratzeko.

·Ikuspegi desberdinekin eztabaidatzea eta garrantzitsuena dena lehenestea da kontua.

·Egin daitezkeen azpimarrak

·Zein jarrera pertsonal sinbolizatzen du Mafaldak arazoaren aurrean.

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderari erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

VI. kapitulua. HITZ BAT. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Lehenik eta behin, gogoeta pertsonala, ondoren talde handian elkarrizketa pizteko.

·Solosaldua dinamizatzeko gaiak edo galderak

·3-4 minutuan gogoeta pertsonala egiteko egiten ditugun galderak: Zer egin dezaket nire bizitzan jasangarriago izateko? Zer aldatu beharko genuke kolektiboki jasangarriagoak izateko?

·Jarraian, hausnarketa horretatik sortu diren ideiak talde handian azaltzeko eskatuko dugu.

·Egin daitezkeen azpimarrak

·“Jasangarritasun” hitza azpimarra dezakegu: zer esan nahi du? Zertan inplikatzeko gaitu?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderari erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

VII. kapitulua. BESTE HITZ BAT. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Solosaldea 4-6 kideko talde txikietan.

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Pentsatu al duzue inoiz lehen pertsonan solidarioak izan behar duzuela mundu bidezkoagoa egiteko?

·Zuen ustez, zertan lagundu dezakezue zuzenean edo modu zehatzean?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·Bi hitz nabarmenduko ditugu: "elkartasuna" eta "konpromisoa": zer esan nahi dute batera erabiltzen direnean?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

VIII. kapitulua. IKUSI EDO EZ IKUSI. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Talde handian solosaldea.

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Lehenengo eta behin, kapitulu honetako Mafaldaren tirari buruz galdetuko dugu, oso ezaguna baita. Zerbait esaten al dizue?

·Jarraian, inkesta bat egingo dugu eskua altxatuta. Galdera hau da: Benetan uste duzu zerbait aldatu behar dela?

·Zenbaketa egin ondoren, bigarren galdera hau proposatzen dugu iritziak trukatzeko: Benetan uste duzu zerbait aldatu behar duzula?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·Azpimarra dezakegu "injustizia" hitza. Zer esan nahi du, zehazki, pairatzen duen norbaitentzat?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

HIRUGARREN DENBORALDIA: “KIKI TO KIKAI” (危機と機会: **ARRISKUA ETA AUKERA**)

IX. kapitulua. “NEURTZEN EZ DENA EZIN DA HOBETU”. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Kapitulu honetan binaka lan egin dezakegu.

·Solosaldua dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Gure burua argitzeko eta horretan sakontzeko, bikote bakoitzean, pertsona bakoitzak besteari azalduko dio zer ulertzen duen 2030 Agendari buruz. Gero, bien artean, bost P-ak erreparasatzen saiatuko dira.

·Egin daitezkeen azpimarrak

·“Ebaluazio” hitza azpimarra dezakegu. Zergatik da garrantzitsua?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

X. kapitulua. “IGORLEA” ETA “HELBIDEA”. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Talde handian solosaldua.

·Solosaldua dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Zer esan nahi du Mafaldaren tirak? Gure errealitatea islatuta ikusten dugu?

·Zailtasunak zailtasun, esan dezakegu hobetzeko ahalegina dagoela munduan?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·“Lankidetzaz” hitza azpimarra dezakegu. Talde-lanaren garrantzia, edo Auzolanari erreferentzia.

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

XI. kapitulua. KOLPEA ALDABAREKIN. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Solosaldea 4-6 kideko talde txikietan.

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Bi galdera planteatuko ditugu talde bakoitzean solasaldirako proposamen gisa.

·Lehenengo galdera: Zer erabaki dezakegu errealitatea aldatzeko?

·Bigarren galdera: Zer aukera dezaket, nik bezala, inguratzen nauen mundua zerbaitetan hobetzeko?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·"Erantzukizuna" hitza azpimarra dezakegu. Zer esan nahi du? Zer dagokit niri?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderari erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

XII. kapitulua. BAI EDO EZ. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Ikasgela hiru taldetan banatuko dugu. Talde bakoitzak galdera bati erantzungo dio, eta gero erantzunak partekatuko ditugu.

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·1. talderako galdera: Zer egin dezakegu genero-berdintasunaren alde gure eguneroko bizitzan?

·2. talderako galdera: Zer egin dezakegu gure ingurunean desberdintasuna eta bidegabekeria murrizteko?

·3. talderako galdera: Zer egin dezakegu guk ekologiaren alde eta klima-aldaketaren aurka?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·Kapituluaren traola nabarmendu dezakegu: "Premia eta aukera". Arazo, krisi, zailtasun... bakoitzaren atzean hobetzeko aukeraren bat aurki daiteke.

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderari erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

LAUGARREN DENBORALDIA: “IBILTARI, EZ DAGO BIDERIK...”

XIII. kapitulua. AGORTZEN DENA. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Solosaldea 4-6 kideko talde txikietan.

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Bi galdera planteatuko ditugu talde bakoitzean solasaldirako proposamen gisa.

·Lehenengo galdera: Zer esan nahi du pertsona mugatuak garela?

·Bigarren galdera: Zer garrantzi du mugatu izatearen kontzientziak?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·Galdera bat azpimarra dezakegu: Egia al da ez dagoela perfektua den pertsonarik?

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

XIV. kapitulua. ESTIMATZEN EZ DENA. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Bi galderari erantzuteko lan pertsonala.

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Lehenengo galdera: Baloratzen al dut daukadana? Bestela, zer da, zehazki, behar bezala baloratzen ez dudana?

·Bigarren galdera: Zer dio esaldi honek: “bizitzea eta elkarrekin bizitzea zailtasunen arteko aukerak (balioa duena) bilatzea da”?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·“Birziklatu” hitza azpimarra dezakegu. Behin erabiltzekoa zirudien zerbaiti berriro balioa ematea esan nahi du.

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

XV. kapitulua. GALDETZEN EZ DENA. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Solosaldea 4-6 kideko talde txikietan.

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Bi galdera planteatuko ditugu talde bakoitzean solasaldirako proposamen gisa.

·Lehenengo galdera: Zure bizitzan, non adierazten da zehazki elkartasuna?

·Bigarren galdera: Nolakoa da munduarekiko dugun begirada: interesatzen zaigu edo berdin zaigu?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·Gizakiok gara ondo eta gaizki dagoenari buruz galderak egiteko gaitasuna (kontzientzia) duen espezie bakarra.

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderari erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

XVI. kapitulua. IZAN EDO EZ IZAN. **Iradokizunak**

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

·Talde handian solosaldea.

·Solosaldea dinamizatzeko gaiak edo galderak

·Bi galdera planteatuko ditugu solasaldirako proposamen gisa.

·Lehenengo galdera: Zer da giza duintasuna?

·Bigarren galdera: Zer une edo egoeratan sentitzen dugu erasotuta edo zaurituta gure duintasuna edo beste pertsona batzuen?

·Egin daitezkeen azpimarrak

·Mafaldaren tirari begira, giza eskubideak azpimarra ditzakegu. Pertsona guztiok ditugu giza eskubideak, giza duintasuna dugulako. Horixe dio Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsalaren hitzaurreak.

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderari erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utz ditzaketela.

AMAIERA: 17. HELBURUA

XVII. kapitulua. AUZOLANA. **Iradokizunak**

·Atarikoak

- Kapitulu honetan gutxienez 45 minutu beharko ditugu.
- Gure eskolan 2030 Agenda aplikatzeko plan praktikoa txiki bat egitea da helburua.
- Kapitulua ikusi ondoren, hainbat formatu erabiliko ditugu gogoeta pertsonala, elkarrizketa eta lan partekatua sustatzeko.

·Ikusi ondoren iradokitako lan-formatua

- Lehenik eta behin, pertsonalki lan egingo dugu; gero, talde txikitik; eta, azkenik, talde handian.

·Solosaldua dinamizatzeko gaiak edo galderak

- Lan pertsonala: ikasle bakoitzak gure eskolan gara daitezkeen 4 edo 5 ekintzen zerrenda prestatuko du, elkartasuna eta jasangarritasuna erreferentziatuz hartuta.
- Talde txikietan lana: talde osoaren artean zerrenda bakar bat adosten saiatuko gara, hasierako proposamenak hobetzen saiatzeko.
- Talde handian lana: gure eskolako 2030 Agenda garatzeko plana denon artean idatziko dugu, ekintza eta helburu zehatzetan eta gauzagarrietan zentratuz. Ez da beharrezkoa plan handi edo luzeegi bat egitea; nahikoa da gara ditzakegun 3, 4 edo 5 ekintza hautatzea.

·Egin daitezkeen azpimarrak

- Amaitzeko, seriearen izenburua nabarmenduko dugu: Zer izan zen etorkizunaz. Galdera honen erantzuna guk orain egiten dugunarekin hasten da erantzuten.

Oharra. Gorde azken 2-3 minutuak eguneroko pertsonalaren galderei erantzuteko. Gogoratu beren iritziak TikTok kanalean utzi ditzaketela.

ERANSKINA

SARRERA LABURRA
2030 AGENDAREN
GARAPEN JASANGARRIRAKO
HELBURUETARA

I. 2030 AGENDA FLASH BATEAN

HAU DA 2030 AGENDAREN ABC-A

A POBREZIARI HOBETO **AURRE EGITEA**
ETA OPAROTASUNA **PARTEKATZEA**

B **BERDINTASU-NAREN** ALDE ETA
DISKRIMINAZIOA SAIHESTEKO
GEHIAGO EGITEA

C HONDAKINAK **MURRIZTEA**, ENERGIA
GUTXIAGO KONTSUMITZEA ETA
GEHIAGO BIRZIKLATZEA

EZER EZ DA ALDATZEN
EZER ALDATZEN EZ BADUGU

II. 2030 AGENDA MINUTU BATEAN (EDO 5 TXIOTAN) AZALDUTA

- 2015ean NBEen lortutako akordioa, Garapen Jasangarrirako 17 Helburu eta 169 helmuga, mundu justuagoa, ekologikoagoa, oparoagoa eta baketsuagoa lortzeko.
- 193 herrialdek sinatutako konpromisoa, 2030rako ikuspegi berarekin: mundu eta bizitza jasangarria partekatzea; eta lehentasun berarekin: pobrezia desagerraraztea.
- Gobernuak, Aldundiak edo Udalak ez ezik, enpresak, unibertsitateak, gizarte-eragileak eta pertsonak ere inplikatzeko dituzte.
- Euskal erakundeok lehentasun osoa ematen diogu eraldaketarako eta elkartasunerako agenda global eta tokiko honi. Euskadiren konpromisoa da.
- Eusko Jaurlaritzak proposatzen du 2030 Agenda eta haren helburuak aurrerapenerako eta berdintasunerako kontratu soziala izatea Euskadin. Auzolana.

III. BEGIRATU BAT GARAPEN JASANGARRIRAKO 17 HELBURUEI (GJH)

IV. 2030 AGENDAK “GIZATERIARENTZAT ETA PLANETARENTZAT GARRANTZI KRITIKOA DUTEN BOST ESFERA” DEFINITZEN DITU

- Pertsonak.** *Pobreziari amaiera ematea forma eta dimentsio guztietan, eta gizakiek beren potentziala duintasunez eta berdintasunez gara dezaten zaintzea.*
- Planeta.** *Planeta degradazioaren aurka babestea, bere baliabide naturalen kudeaketa iraunkorra bultzatzea eta klima-aldaketaren aurrean premiazko neurriak hartzea.*
- Oparotasuna.** *Gizaki guztiek bizitza oparo eta beteak izan dezaten eta aurrerapen ekonomiko, sozial, teknologiko eta ekologikoa izan dezaten zaintzea.*
- Bakea.** *Beldurretik eta indarkeriatik libre dauden gizarte baketsuak, bidezkoak eta inklusiboak bultzatzea.*
- Aliantzak.** *Garapen Jasangarrirako Munduko Aliantza bat ezartzea, elkartasun handiagoan oinarritua eta pertsona ahulenen beharretan oinarritua.*

V. 2030 AGENDAREN ERABILGARRITASUN ZEHATZA

- Erakunde publikoen eta pribatuen eta gizarte-eragileen politikak lerrokatzen ditu mundu osoan, 17 helburu, 169 helmuga eta ebaluaketa-adierazleen bitartez:*
- Desberdintasuna geldiarazteko, gizarteratzea eta aukera-berdintasuna sustatzeko eta pobreziarekin amaitzeko.
 - Klima-aldaketa iraultzeko eta trantsizio ekologiko-energetikoa sustatzeko.
 - Osasuna, hezkuntza edo aurrerapen digitala indartzeko eta sarbidea unibertsalizatzeko.
 - Enpresa, lana eta enplegua duintasunaren, oparotasunaren eta iraunkortasunaren baliopartekatuak egiteko.
 - Mundu osoan bakea, bizikidetzeta eta giza eskubideen errespetua sendotzeko.

VI. BALORAZIO BAT

- Badakigu zer konplexua den bizilagunen komunitate bat edo klaustro bat ados jartzea erabaki bateratu eta adostu bat hartzeko.
- Ez da zaila imajinatzea munduko ia gobernu eta herrialde guztiak 17 helbururen inguruan batzeak duen konplexutasuna.
- 2030 Agenda ez da goraldi magikoa, ezta programa perfektua ere. Hutsuneak, ez-bete-tzeak edo kontraesanak ikus ditzakegu.
- Hala eta guztiz ere, mundu-mailako lankidetzahalekin handiena da, inoiz egin ez dena erronka global eta tokiko erronka handiei aurre egiteko.
- 2030 Agendak mundu zibilizatu baten itxaropena adierazten du, pobrezia-amaiera, berdintasuna edo klima-aldaketari eman beharreko erantzuna bezalako ezinbesteko eraldaketetan laguntzeko gai dena.
- Ezer ez da aldatzen ezer aldatzen ez badugu. 2030 Agenda aldaketa- eta itxaropen-agenda bat da. Premia eta aukera da. Euskadiren konpromisoa.

VII. INFORMAZIO GEHIAGO

- Informazio gehiago lortzeko edo sakontzeko interesa duen edonork eskura du Nazio Batuen web gunea, 2030 Agendari buruzkoa: un.org/sustainabledevelopment.
- Eusko Jaurlaritzaren Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiaren webgunean (euskadi.eus/2030agenda) ere GJHei eta 2030 Agendari buruzko informazio ugari aurki daiteke, bereziki euskadi.eus/zerda2030agenda estekan.
- Informazio gehiago nahi duen edozein ikastetxe edo irakasle harremanetan jar daiteke Eusko Jaurlaritzako Trantsizio Sozialaren eta 2030 Agendaren Idazkaritza Nagusiarekin, material horren aurkezpen espezifikoa bat edo 2030 Agendaren sarrerako oinarritzko ikastaro bat egin nahi badu (2030agenda@euskadi.eus).

